

بهوش بود!

کاسه‌های داغ تر از آتش برای شاعر ملی‌مان مختومقلی

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی ترکمنهای ایران به نقل از خبرگزاری مهر در تولد مختومقلی فراغی؛ اولین ارکستر مشترک ترکمنی و فارسی در گلستان اجرا می‌شود. معاون هنری اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی گلستان امامی گفت: همزمان با سالروز تولد شاعر ایرانی ترکمن، اولین موسیقی مشترک ترکمنی - فارسی توسط ارکستر سمفونیک نواخته می‌شود. امامی گفت بسیاری از فرهنگ‌ها و خرده فرهنگ‌های اقوام مختلف در دل روستاهای این استان قرار دارد.

در دهه هفتاد عصر گذشته هنگامی که برای نخستین بار وزیر وقت فرهنگ تورکمنستان شوروی بی بی پالیوانوا به گنبدقاپوس آمد و راجع به مقام و منزلت مختومقلی این شاعر ملی نزد تورکمنها پیش مقامات رسمی ایران سخن راند و بر بازسازی آرامگاه شاعرمان تأکید کرد، ساواک رژیم شاه فوراً به دست و پا افتاد. کیست این مختومقلی، نکند عامل بیداری ملی بین تورکمنها باشد؟ و بهمین سبب فوراً به جمع‌آوری نسخه‌های موجود شاعر از کتابخانه‌ها پرداخت.

و باز در دهه هشتاد عصر گذشته یعنی در ماه می ۱۹۸۳ هنگامیکه تورکمنهای تورکمنستان با شغف و سرور جشن ۲۵۰ سالگی شاعرمان را برپا میکردند، تورکمنهای ساکن ایران نیز برنامه وسیعی را در آق توقای ترتیب دادند، شاعران، نوازندگان و هنرمندان فراوانی از گوشه و کنار صحرا به آق توقای آمده، چادرهایی ترتیب دادند، حتی روحانیونی که درباره شاعر ملی مان عرایسی داشتند پشت میکروفون قرار گرفتند. در گوشه‌ای زنان سختکوش تورکمن برای مهمانان غذا آماده میکردند که به ناگهان ابر سیاهی فراز آق توقای را پوشاند و چکمه پوشان رژیم اسلامی و پاسدارانش با بلندگو هشدار دادند که این مراسم باشکوه هرچه سریعتر جمع شود حتی نگذاشتند که دیگ‌های پر از غذا صرف شود.

در سال ۱۹۹۰ رئیس جمهور وقت تورکمنستان ساپارمنرات نیازوف به سرپرستی هنیتی از نویسندگان و شاعران به آق توقای آمده نسبت شاعر ملی مان ادای احترام کرد. البته ایشان از این کار می‌خواست آبرویی برای خود و آینده اش کسب کند حتی روی سنگ مزار اهدائی نام نیازوف حک شده بود. قابل ذکر است نیازوف یکبار نیز به گنبدقاپوس آمده با تورکمنهای ساکن ایران دیدار کرد ولی جانشین وی بردی محمودوف هنوز جسارت اینکار را در خود نیافته است.

بعداً اینکه بر مقامات ایرانی محرز گشت که مختومقلی روح ملی تورکمنهای سراسر جهان است و عامل اتحاد تورکمنها، دست به اقدامی دیگر زدند. آنان به تاکتیک لنین روی آوردند که می‌گفت: "اگر نتوانستی دشمن را با فشار از خارج نابود کنی با نفوذ در درون آن، کلک اش را بکن". این بود که در ایام ریاست جمهوری محمد خاتمی به یک سری از فعالیتهای فرهنگی درباره مختومقلی اجازه دادند، بر آرامگاه مختومقلی و پدر عالمش آزادی بنای یادبودی برپا شد، اجازه دادند که هر ساله صدها هزار از مشتاقان شاعر ملی بر کنارش گرد آیند و مانند گذشته مانع نشدند که هر ساله نوازندگان و شاعران مراسم ویژه‌ای را اجرا نمایند. که البته تمامی این اقدامات تحت رهنمودها و کنترل اداره ارشاد گنبد برپا میشد و به تورکمنهای مسنول کمتر اجازه عمل مستقلانه می‌دادند.

و اما اینک بنابه خبر خبرگزاری مهر قرار است در جشن مختومقلی موسیقی مشترک ترکمنی - فارسی اجرا شود. موسیقی سنتی تورکمنی مضمون و شکوه خاص و ویژه خویش را دارد، قاطی - پاطی کردن آن با موسیقی دیگران نه تنها بر آن چیزی نمی‌افزاید، بلکه از حرمت و زیبایی آن خواهد کاست. اگر این شیوه معقول باشد چرا در کنار کنسرت مثلاً شجریان دوتار تورکمنی و بخشی (نوازنده) تورکمنی را نمی‌نشانند.

اگر در مراسم بزرگداشت مختومقلی قرار است گروه موسیقی فارسی برنامه اجرا کند چرا آنها مستقلانه برنامه ویژه خویش را ترتیب نمی‌دهند؟ چرا باید قاطی موسیقی تورکمنی شوند؟

اگر قرار است گروه موسیقی فارسی در آق توقای برنامه اجرا کند چرا نباید ارکستر سمفونیک و ارکستر سازهای ملی و فولکلوریک تورکمنی از کشور تورکمنیستان و دیگر کشورها شرکت نکند؟

در مهمان نوازی تورکمنها وصف فراوان شده و می شود. در منزل تورکمن بروی دوستان همیشه باز است. ما نه تنها مخالف شرکت گروه سمفونی فارسی نیستیم بلکه خوشحال هم می شویم که آنها در طوی (چشن) بزرگ شاعر ملی مان شرکت می کنند، ولی اینکه اگر قرار باشد ابتکار عمل را بدست بگیرند، این دیگر حد مهمان نوازی را می شکند.

ما مخالف این نیستیم که اشعار شاعر ملی مان بزبان های مختلف منجمله فارسی ترجمه شود ولی مخالف آن هستیم که از این مسئله سوءاستفاده کرده شاعر ملی تورکمن را شاعر ایرانی- بدون اشاره به هویت ملی اش تبلیغ و و از آن نمذ کلاهی برای خودشان بدوزند. بنظر ما در وهله اول به چاپ کتابهای تورکمنی و تبلیغ و ترویج زبان تورکمنی همت گماشت (بخاطر مخاطب بیشتر این سطور بزبان فارسی نوشته میشود). اگر واقعا به مختومقلی احترام قائل اند چرا زبان وی را غدغن می کنند. چرا در مدارس ترکمنی اجازه تدریس بزبان مختومقلی را نمی دهند. چرا به گروههای تئاتر فولکلوریک و هنرمندان تورکمن تورکمنیستانی اجازه نمی دهند که آزادانه و طبق فرهنگ ترکمنی در مراسم مختومقلی شرکت کنند و هزاران چرای دیگر.

هر ملتی فرهنگ خویش را دارد وقتی شما آقای امامی بعنوان یک مسئول اداره فرهنگ و ارشاد در استان گلستان، فرهنگ تورکمن را خرده فرهنگ (بخوانید زیر فرهنگ فارسی) می خوانید، چه انتظاری باید داشت که فرهنگ تورکمن مستقلانه رشد و شکوفان شود. چرا فرهنگ شما بالا و فرهنگ تورکمنها "خرده ریزه" معرفی شود. آیا این را می توان به پای عدالتی نوشت که شما منادی آن هستید؟

آقمیرات گورگنلی

دهم آپریل دو هزار و ده